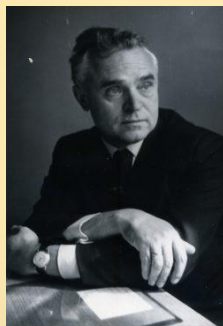

**„Medicinos bibliografijos raida ir svarba mokslininkui“,
konferencija, skirta gydytojo, bibliografo Vlado Šimkūno
100-osioms gimimo metinėms**

2017 m. spalio 12 d.
Lietuvos medicinos biblioteka
Vilnius

Medikai - bibliografai

Pranešėja Janina Valančiūtė

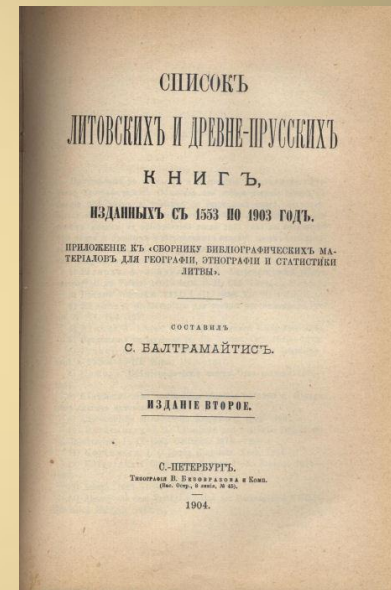
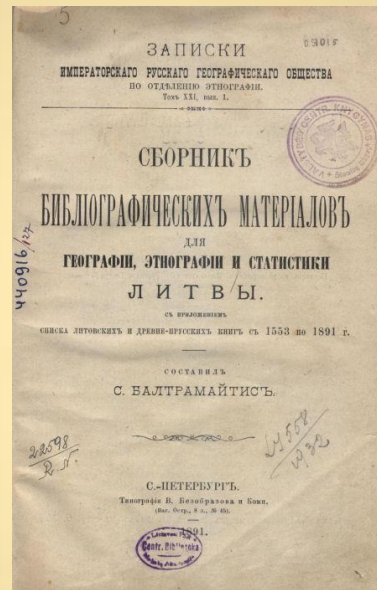
Lietuvos medicinos biblioteka

Kaštonų g. 7, 01107 Vilnius

El.paštas: Janina.Valanciute@lmb.lt

Pirmosios žinios apie lietuviškas medicinos knygas etnografo, knygų tyrėjo, bibliografo Silvestro Baltramaičio bibliografiniame veikale „Lietuvos geografijos, etnografijos ir statistikos bibliografinės medžiagos rinkinys“ („Sbornik bibliografičeskich materialov dlia geografii, etnografii i statistiki litvyn“. Pirmas leidimas – 1891 m., antras – 1904 m.) bei veikalo priede „Lietuviškų ir senųjų prūsų knygų, išleistų 1533-1891 metais sąrašas“ („Spisok litovskich i drevneprusskich knig“ (1891 m. ir 1904 m.).

Silvestras Baltramaitis

Petras Avižonis

Literatūros sąrašas „Medicinos ir higienos knygos“ išspausdintas 1909 m. „Lietuvos ūkininko“ priede „Sveikata“ atskiras numeris (1909, Nr. 3, p. 9 – 13). Tais pačiais metais išleistas atskiras leidinys.

Kazys Grinius

Medicinos knygų lietuvių kalba sąrašas, apimantis laikotarpį nuo pirmosios medicinos knygos „Regulas diel skarbawu žmoniu kapp sawi reik užlajkiti nug choleros“ pasirodymo 1848 m. Kaune iki 1921 m.

MEDICINA

laikraštis, paskirtas medicinos teorijos ir praktikos reikalams.

III metai	1922 m. Geugžės mėnuo	Nr. 5
-----------	-----------------------	-------

Medicinos ir higienos žinių populiarizacija lietuvių tarpe ¹⁾.

Dr. K. Grinius (Kaune).

Prieš prasiplatinant spaudos žodžiui, medicinos žinių lietuviui turėjo taip vadinamoj liaudies medicinoje.

Tų žinių iki šiol beveik daržniekas pas mus nesurinko ir nepaskelbė. Šiek tiek tos rūšies medžiagos guli Vilniaus Lietuvių Mokslo Draugijos archive.

Kokių medicinos žinių populiarizatorių būta ir beesama pas lietuvius, galima sužinot iš kun. kan. J. Tūmo straipsnio. „Kalbameji Žmonės“ (Svietimo Darbas 1921 m. Nr. 3—4 ir Nr. 5—6). Jie vadinasi: žyniai, zavėtojai, burtininkai, monelninkai, raganos, raganiai, svieto pereigos, nužadėtojai, šeptūnai ir kitais vardais vadinami patarėjai. Reikia priminti, kad liaudies medicinos didelė dalis yra daugeliui tautų bendra. Kai kurios jos praktikos vartojama taip pas lietuvius, taip pas slavus, germanus ir pas senovės tautas (grekus, asurus, žydus).

Kaip kitų tautų, taip ir lietuvių liaudies medicinos žinyne tarpe šiukšlių yra nemaža naudingų sveikatos užlaikymui įpročių, patarimų ir prietarų. Prietaras, anot kan. J. Tūmo, paeina nuo žodžio pritirti; tat būtų tai prityrimo išvados, padarytos iš ilgų metų pastebėjimų. Tas žodis dabar yra kiek sukompromituotas. Mat ir žodžiams emansipacija ne visuomet jų naudon išeina.

Negalima sakyti, kad liaudies prietariai visada sveikatai būtų absoliučiai blogi. Kai kurie jų net daro žymios naudos žmonijai sveikatos užlaikymui.

Stai senas lietuvių paprotys, kuris galima ir prietaru pavadinti — prie vandens versmių (šaltinių) ir upelių kryžiai ir šv. Jono stovylos daugiausia pakelias statyti. Juk tai tikriausias esamomis aplinkybėmis apsaugojimas vandens nuo užteršimo: niekam neateis galvon prie kryžiaus ar šventojo stovylos dasileist kokio nešvarumo.

Kitas prietaras, kuriuo manoma, kad akių vokų miežys (hordeolon) tai yra pabauda už nešvarumą, padaryta take. Baimė, kad taip neatsitiktų taip pat apsaugoja takus ir kelelius nuo nešvarumo.

¹⁾ Pranešta pirmam Lietuvos gydytojų suvažiavime Kaune I. XI. 21.

Bibliografiniame sąrašė
užregistruoti 204 spaudiniai
(medicinos knygos, straipsniai
bei periodika), o kartu pridėjus
šaltinius - iš viso susidaro 211.

K.Grinius išskyrė keturis medicinos spaudos laikotarpius: pirmasis – nuo 1848 m. iki 1883 m., kuris „pasižymi tik dvejeta brošiūrų ir keletos straipsnių išleidimu“; antrasis – spaudos draudimo metais (1883 – 1904), kai jau pastebėtas spaudos padaugėjimas; trečiasis – nuo spaudos atgavimo iki Lietuvos valstybės susikūrimo (1904 – 1918); ketvirtasis – 1918 – 1921 m., kuris išsiskiria spaudinių pagausėjimu, „tik dažniausiai ne iš privačios, bet iš valstybinės iniciatyvos.“

Kazys Grinius - vienas pirmųjų lietuviškos
medicinos spaudos šakinės bibliografijos
pradininkų Lietuvoje.

Prof. Vladas Žukas

Medicinos literatūra daugiausia atsispindėjo bendruose bibliografiniuose leidiniuose.

Žurnalo „Knygos“ skyriuje „Medicina ir veterinarija“ (1922 – 1926).

Žurnalo „Bibliografijos žinios“ (1928 - 1943) skyriaus „Pritaikomieji mokslai“ poskyryje „Medicina. Higiena“, o straipsniai iš periodinių leidinių – antroje dalyje, periodikos skyriaus poskyryje „Medicina. Higiena“.

Vaclovo Biržiškos „Lietuvių bibliografijoje“.

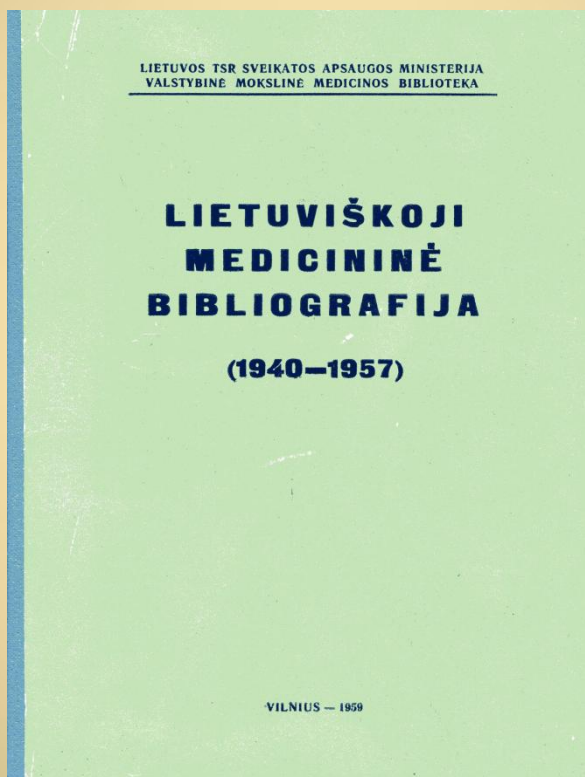
S.Slonimskio veikale „Materialy po istorii mediciny v Litvie“.

Žurnale „Medicina“.

Izidoriaus Kisino „Lietuviškų knygų sisteminiame kataloge“ (1938 m.)

1944 m. įkurtos Valstybinės mokslinės medicinos bibliotekos (dab. Lietuvos medicinos biblioteka) vienas iš pagrindinių uždavinių buvo tapti medicinos bibliografijos centru.

1959 m. pradėta leisti „Lietuviškoji medicininė bibliografija“.

LIETUVOS TSR SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA
VALSTYBINĖ MOKSLINĖ MEDICINOS BIBLIOTEKA

**LIETUVIŠKOJI
MEDICININĖ
BIBLIOGRAFIJA
(1940-1957)**

VILNIUS — 1959

Bibliografinį darbą daugiausiai dirbo medikai.

1949 m. gydytoja ir bibliografė Mina Finkelšteinienė sudarė pirmąjį rekomenduojamos literatūros sąrašą.

Jonas, Vytautas Gutauskas

Bibliotekoje dirbo nuo 1945 m., 1951 – 1958 m. – bibliotekos direktorius.

Su bendraautoriais sudarė bibliografijos rodykles „Virškinimo fiziologijos ir patologijos klausimai“ (1958), „Gydomasis maitinimas“ (1957), „Lietuviškosios medicininės bibliografijos“ pirmąjį tomą (1959) ir kt. Buvo šios bibliografijos t. 4 ir 5 redakcinės kolegijos narys. 1958 – 1960 m. – „Mažosios lietuviškosios tarybinės enciklopedijos“ biologijos, medicinos ir žemės ūkio skyriaus redaktorius.

Ona Vaišvilaitė – Poškienė baigusi VU Medicinos fakultetą
1956 – 1969 m. dirbo vyriausia bibliografe Valstybinėje
mokslinėje medicinos bibliotekoje.

Gydytojas psichiatras, bibliografas Vladas Šimkūnas
1957m. – 1965 m. dirbo bibliografu, skyriaus vedėju.

Gydytoja Valentina Žilinskienė – Lukoševičienė – bibliotekos direktorė (1958 – 1968 m.). Viena iš bibliografijos rodyklės „Takaji liga“ (1966) sudarytojų.

Gydytoja Sofija Liucija Liudkevičienė baigusi pediatrijos studijas 1967 – 1973 m. dirbo Medicinos bibliotekoje, nuo 1968 m. bibliotekos direktorė.

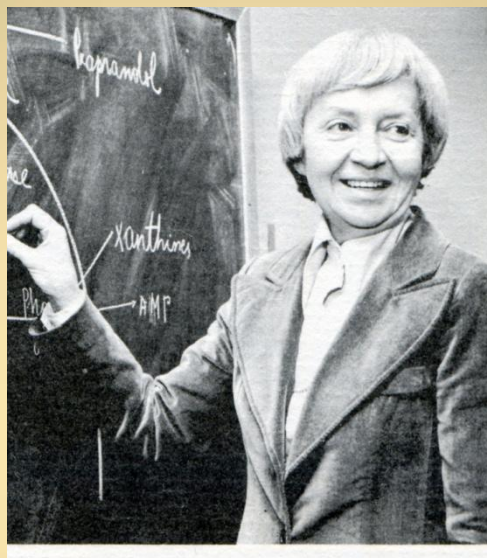
Gydytoja Aldona Rėkuvienė 1969 – 1973 m. dirbo Valstybinės mokslinės medicinos bibliotekos Medicininės ir medicininės techninės informacijos skyriaus vedėja, 1973 -1990 m. - direktore.

Kartu su kitais autoriais parengė bibliografijos rodykles „Kasos anatomija, fiziologija ir patologija“ (1972) ir kt. Buvo bibliografijos rodyklių „Lietuviškoji medicininė literatūra“ (t. 7 – 11, 1977 – 1992) atsakingoji redaktorė.

Anatomas, antropologas, VU Medicinos fakulteto dekanas profesorius Gintautas Česnys sakė, kad mokslininko karjerą pradėjo bibliografija.

„Mėgsti knygą, daug skaitai – esi kultūringas. Tačiau retas mūsų pagalvoja, ar pakankamai efektyviai naudojami knyga, bibliotekomis, informacijos šaltiniais, ar moka teisingai anotuoti perskaitytus spaudinius, juos dokumentuoti, ar sugeba kaupti ir tvarkyti literatūrinę medžiagą jį dominančiu nokslo, visuomenės gyvenimo, meno klausimu. [...] Bibliografinės kultūros turinį pirmiausia sudaro mokėjimas naudotis knyga, sugebėjimas iš jos gauti kuo daugiau žinių, o tam būtina nutuokti apie knygų struktūros tipus, jų pagalbinį aparatą (nuorodas, santrumpas, įvairaus pobūdžio rodykles bei vardynus), duomenų tabuliavimo ir grafinio vaizdavimo pagrindus. Visa tai – žinių apie knygą, tą didžiausią žmonijos išradimą, pradmenys. [...] Antras bibliografinės kultūros dėmuo – mokėjimas susirasti reikiamą, iš anksto žinomą leidinį. Tam būtina turėti supratimą apie bibliotekų struktūrą, jų atskirų grandžių teikiamas galimybes ir paslaugas, katalogų ir kartotekų tipus, pagaliau knygos užsakymo tvarką. [...] Dar didesnės bibliografinės kultūros reikia tada, kai tenka rinkti, kaupti literatūrą, ypač pasaulinę, kokiu nors svarbiu rūpimu klausimu – rengiantis pranešimui, ataskaitai, paskaitai, rašant straipsnį, įsisavinant naują diagnostikos ar gydymo būdą. Tada negalima apsieti be bendrosios ir šakinės bibliografijos, įvairių literatūros rodyklių, sąrašų, sąvadų ir kitų informacinių leidinių, be monografijų ir stambesnių apžvalginių straipsnių bibliografinių nuorodų, referatyvinių žurnalų ir reikia žinoti, kur tokios pagalbos ieškoti, į ką kreiptis, nuo ko pradėti, kad darbo sąnaudos būtų kuo mažesnės. [...] mokėjimas aprašyti literatūros šaltinius – tai dar viena bibliografinio išprūsimo sudedamųjų dalių. Bet ką rašant, būtina taisyklingai nurodyti, kuo remtasi, kieno mintimis bei patyrimu naudotasi“.

Prof. Milda Kuršaitė Budrienė (Budrys).

1991 m. pasirodė pirmoji prof. M. Budrienės knyga
„Amerikos lietuvių gydytojų vardynas“.

MILDA BUDRYS, M.D.

AMERIKOS LIETUVIAI GYDYTOJAI

Lithuanian American Physicians

(1884-1984)

MILDA BUDRYS, M.D.

**LIETUVIAI GYDYTOJAI
ŠEŠIUOSE KONTINENTUOSE**

**Lithuanian Physicians
Across Six Continents**

Medicinos bibliografiją kūrė patys medikai.

